

סנגוריה על הדור

שיחת הרה"ג זלמן ברוך מלמד לפרשת כי תבוא

מצוות הביכורים – הודאה על הטוב • וידוי על הדברים הטובים • תיקון החסרונות מתוך ראיית הטוב • להיות חלק מהכלל • קבלת המצוות בשלמות בארץ ישראל • "הארורים" – אזהרה מיוחדת להישמר מעבירות בסתר • 'אשר יקים את התורה' – דרישה מכל אחד • מדוע התוכחה לא מסתיימת בנחמה • הכנה ליום הדין – סנגוריה על הדור • הדין לכף זכות – משמים דנים אותנו לכף זכות

מצוות הביכורים – הודאה על הטוב

פרשתנו פותחת במצוות הביכורים. מצווה מיוחדת במינה, לדעת להודות לקב"ה. פעם רובם ככולם עסקו בחקלאות ולכולם הייתה האפשרות לקיים את המצווה הזאת. והיום אנחנו צריכים לחשוב באופנים נוספים איך לבטא את התודה לקב"ה. במצוות הביכורים היו באים בכל שנה ושנה לבית המקדש לפני ה' ואומרים תודה על כל הטוב שהקב"ה היטיב מאז ועד היום הזה. "וְשִׂמְחֶתְךָ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ" (דברים כו, יא) – מקבלים טובה צריך לדעת להודות עליה. גם באופן רוחני, אדם מתחיל משהו חדש, מתחיל בישיבה, מתחיל איזו ראשית מיוחדת, יש מקום לחשוב, אתה מתחיל ראשית, המשהו הרוחני הזה כולו לה', כמובן. כל דבר שאדם מתחיל ראוי

היהדות עליו, ויש להתבונן להודות לריבונו של עולם על כל הטובות מאז ועד היום הזה, מאז שאנחנו נהיינו לעם.

הראשית משמעותה לזכור שהכול מאת ה', ולכן יש הרבה מצוות של ראשית, המצווה של הביכורים, המצווה הראשונה שבפירות. אחר כך המצווה בתבואה להפריש תרומה, גם כן נקראת ראשית. אחר כך מהעיסה מפרישים חלה גם כן נקראת ראשית, ואחר כך בכור. כל דבר ראשון הוא קודש, כיוון שהוא קרוב להתחלה, קרוב למקור, קרוב לריבונו של עולם, וזה מראה שהכול נמשך מריבונו של עולם. הראשית מבטאת שהכול מאת ה'.

מצוות וידוי מעשרות – וידוי על הדברים הטובים

"כִּי תִכְלֶה לְעֶשֶׂר אֶת כָּל מַעֲשֵׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁת שָׁנַת הַמַּעֲשֵׂר" (דברים כו, יב), יש לנו עוד מצווה, האדם בסיום השנה השלישית סיים לקיים את סידרת מצוות התלויות בארץ של התרומות והמעשרות, הביא תרומה, מעשר ראשון, מעשר שני, מעשר עני, ואז עוד פעם אומר בסוף: "וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת" (שם פסוק יג) סוג של אמירה שאדם אומר בסוף העניין, כשעשה את הכול, "וְגַם נָתַתִּיו לְלוֹי וְלִגֵּר לְיִתּוֹם וְלְאִלְמָנָה כְּכֹל מִצְוַתְךָ אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי לֹא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי" (שם). זה וידוי מעשרות. אדם מתוודה שהוא עשה כל מה שצריך. "לֹא אֲכַלְתִּי בְּאֲנִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שְׂמַעְתִּי בְּקוֹל ה' אֱלֹהֵי עֲשִׂיתִי כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתָנִי" (שם פסוק יד). האם צריך לדפוק על הלב כשאומרים את הוידוי הזה? אף פעם לא שמענו שאדם מתוודה על הדברים הטובים שהוא עשה. בדרך כלל אדם מתוודה על חטאיו, אשמנו בגדנו וכו'. וכאן יש מצווה מיוחדת, והרב זצ"ל מדגיש שיכולים ללמוד מכאן שיש מקום להגיד וידוי גם על הדברים הטובים.

תיקון החסרונות מתוך ראיית הטוב

אנחנו עומדים לפני הימים הנוראים וכמובן חוזרים בתשובה. ומצוות התשובה בשלמותה כוללת מצוות הוידוי שבה לכתחילה מפרטים את כל החטאים ואז הוידוי הוא יותר שלם ויותר מכפר. וכשעומדים לפני ה' ועושים חשבון נפש, אדם עושה לעצמו רשימה של הדברים שהוא צריך לתקן, בדברים שבין אדם למקום, בין אדם לחברו, ובין אדם לעצמו. אך באותו אופן על האדם לעשות גם רשימה נוספת, ולערוך סיכום של הדברים הטובים שב"ה הוא עשה. תפילות, תלמוד תורה, קיום מצוות בין אדם לחברו, הרבה חסדים. על האדם לעשות שתי רשימות, רשימה אחת מה הוא עושה מבוקר ועד ערב, ורשימה שניה מה לא עשיתי, ומה לא עשיתי טוב, ויש לשפר ולתקן. בדרך כלל הרשימה של הדברים הטובים תהיה ארוכה מאד, והרשימה של הדברים שלא היו בסדר, לא תהיה כל כך ארוכה. וכל זה לא מחליש את הצורך בתשובה, אלא אדרבה כיון שכל כך הרבה דברים טובים אדם עושה, אז למה שהוא יקלקל, למה שבגלל כמה דברים לא טובים שהוא עשה, הוא יהרוס את הדברים הטובים שהוא עשה - אדם צריך להסתכל על עצמו בעין טובה. הוי דן את כל האדם לכף זכות, זה לא רק לדון את האחרים לכף זכות, זה גם לדון את עצמו לכף זכות. האדם צריך לראות את הדברים הטובים שעשה בעצמו ולשמוח בהם, ומצד שני ככל מה שהוא רואה את הדברים הטובים שהוא עשה, אז עוד יותר צריך להיות נוגע ללבבו שלא לקלקל את כל הדברים הטובים האלה, ולא לעשות אפילו מעט דברים לא טובים שהם מקלקלים את כל היופי ואת כל השלמות של העבודה. זה חשבון נפש טוב. לא שאדם אומר על עצמו שהוא מקולקל ורע, זה לא נכון, אסור לשקר. האדם הוא טוב, ויש דברים שהוא צריך לתקן. וכמובן אם יש עבירה, זה חמור מאוד. וצריך להיות מאוד כואב על כל עבירה שאדם נכשל, וזה מאוד מצער, זו פשוט חוצפה כלפי ריבונו של עולם לעשות עבירות. זה דבר שלא ייעשה, לא שייך דבר כזה. ומצד שני לשמור על פרופורציות, על האדם לדעת שהוא עושה הרבה דברים טובים ואדרבה בגלל זה עוד יותר צריך להשלים ולתקן את כל הדברים שעדיין הם לא טובים, לתקן את כל העבירות, את כל החיסרון במצוות. גם בעשיית

המצוות שעושים אותן, להשתפר ולעשות אותן ביותר שלמות ובאופן יותר מהודר.

בקשה כללית – להיות חלק מהכלל

למדנו מהפרשה הזאת, שיש גם מקום וצורך בוידוי על הדברים הטובים, ולומר "עשיתי ככל אשר צויתני" בכמה וכמה מובנים. וכמובן מתוך כך מתבקשת הברכה: "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו". עד עכשיו אדם דיבר באופן אישי, "לא אכלתי באני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא", הוא לא אומר דברים של ציבור אלא של עצמו, וכשהוא מתחיל מבקש, מה הוא מבקש "וברך את עמך" הוא לא אומר עשיתי דברים טובים, ואני רוצה שתברך אותי ותיטיב עימי כי מגיע לי. אדם עומד לפני ה', הוא חלק מכל האומה כולה, ועליו לבקש על הכלל, "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש" (דברים כו, טו). הוא מבקש בקשה כללית, ואז היא פועלת עליו ביתר שאת וביתר עוז.

קבלת המצוות בשלמות בארץ ישראל

"היום הזה ה' אלהיך מצויד לעשות את החקים האלה" (דברים כו, טז), מה הכוונה 'היום הזה', רש"י אומר בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, לא רק היום הזה כל יום ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים. מוסיף אור החיים ואומר שהאמירה של משה רבינו היא כשעם ישראל נמצאים בערבות מואב, ממש כבר בארץ ישראל, עבר הירדן זה חלק מארץ ישראל, אמנם הקדושה תופיע אחר כך בשלמות אחרי שניכנס גם לצד המערבי של עבר הירדן, אבל בינתיים זה כבר נחשב מקום של ארץ ישראל, וכשבאים לארץ ישראל, זה המקום לקיים את כל המצוות בשלמותן. בארץ ישראל "היום הזה ה' אלוך מצויד".

"אֶת ה' הָאֱמֶרֶת הַיּוֹם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים" (דברים כו, יז) כמו שאמרו חז"ל (כתובות קי:) שכל הדר בחוץ לארץ כמי שעובד עבודה זרה וכל הדר בחוץ לארץ כמי שאין לו אלוהה, אבל עכשיו באת לארץ ישראל "את ה' האמרת היום להיות לך לאלוקים", כשמגיעים לארץ ישראל, יש קבלת עול מלכות שמיים של ארץ ישראל, זה סוג אחר של קבלת עול מלכות שמיים. ארץ ישראל היא טהורה, וכאן פוגשים את ריבונו של עולם באופן ישיר, לא על ידי שליחים לא על ידי נציגים ושרים שנמצאים בכל ארץ וארץ שכביכול הקב"ה ממנה. בחוץ לארץ, פונים לריבונו של עולם דרך השר, בארץ ישראל פונים ישיר אל ריבונו של עולם. הקב"ה נמצא בארץ ישראל, "אֶת ה' הָאֱמֶרֶת הַיּוֹם לְהִיּוֹת לְךָ לְאֱלֹהִים וְלִלְכֶת בְּדַרְכָיו" (שם).

"וְה' הָאֱמִירְךָ הַיּוֹם לְהִיּוֹת לּוֹ לְעַם סִגְלָה פֶּאֶשֶׁר דָּבַר לְךָ" (דברים כו, יח) . מבאר אור החיים מה זה עם סגולה - הקב"ה בחר בעם ישראל. אם גוי מקבל על עצמו לעשות את כל המצוות עם כל ההידורים, והוא בעל מידות טובות, תיקן את מידותיו ומעשיו, ממש איש המעלה, גם מאמין גדול וגם מתנהג בצורה מושלמת, כל זמן שהוא לא ישראלי, אין לו את המעלה הסגולית הזאת שיש לעם ישראל. עם ישראל הוא עם סגולה. ומהצד השני, אם ישראל חס וחלילה לא שומרים תורה ומצוות, ויש ירידה איומה ונוראה, עדיין נשארת הסגולה. הקב"ה לא עוזב אותנו. גם אם אדם מקלקל את כל דרכיו והתרחק מאוד מאוד, עדיין יש בו את הסגולה, מכל הצדדים. "וְה' הָאֱמִירְךָ הַיּוֹם לְהִיּוֹת לּוֹ לְעַם סִגְלָה פֶּאֶשֶׁר דָּבַר לְךָ וְלִשְׁמֹר כָּל מִצְוֹתָיו" (שם).

שואל אור החיים 'ולשמור כל מצוותיו' זה כבר דבר שמוטל עלינו לכאורה, ולמה זה בתוך הדברים שהם מצד ה' (היום אור החיים נותן את השיחה, אני רק מביא את דבריו..) והוא מסביר ש'לשמור מצוותיו' זו מתנה אלוקית, זה לא מבחינתנו, כמו שהקב"ה בחר בנו לעם סגולה, הוא גם נתן לנו את הרשות ואת הזכות לשמור מצוותיו, ושמירת מצוותיו היא כמובן גם שומרת עלינו. אם כן שמירת מצוותיו היא קודם כל מתנה אלוקית.

"הארורים" - אזהרה מעבירות בסתר

אנחנו מגיעים לתוכחה, מגיעים לברית שהקב"ה כורת עם ישראל. ברית מוחלטת תמידית. ברית זה דבר מוחלט לעולם. ואנחנו עומדים ונקראים לעמוד בהר גריזים ובהר עיבל, ועומדים הכוהנים והלויים, ואומרים מצד אחד 'ברוך אשר לא יעשה פסל ומסכה תועבת ה'" ומצד שני "אָרוֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פְסָל וּמִסְכָּה תוֹעֵבַת ה'" (דברים כז, טו). כל הארורים האלה, הם כולם עברות שאנשים עושים בסתר. עבודת אלילים בסתר, מקלל אביו ואמו זה בתוך הבית, זה בסתר, מסיג גבול רעהו בסתר, משגה עיור בדרך, אף אחד לא יודע, הכול מעשים שאדם עושה בסתר. ועל זה באות אזהרות מיוחדות. בתוך המשפחה לפעמים יש קלקולים, אחותו, חותנתו, אשת אביו, הכול דברים שקורים במקום נסתר. אנשים לא יודעים על כך. מכה רעהו בסתר, לוקח שוחד בסתר. צריך להזהיר על זה אזהרות מיוחדות. אנשים מתביישים לעשות עברות כשאחרים רואים אותם, אבל אם אף אחד לא רואה הם לא מתביישים. וזה חמור מאוד, מה הקב"ה לא רואה, מבני אדם אתם מתביישים ומהקב"ה לא!!! במובן הזה יותר חמור לעשות עבירות בסתר. כשאדם חוטא בסתר זה אומר שבני אדם מפחידים אותו וריבונו של עולם לא, איך יכול להיות דבר כזה!!! שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי למדנו אורחות חיים הוא אמר להם: הלוואי שיהיה מורא שמיים עליכם כמורא בשר ודם (ברכות כח:), אמרו לו זה מה שאתה מלמד אותנו, אמר להם אכן, מבני אדם אנשים מתביישים, מהקב"ה בסתר לא מתביישים. וצריך לדעת את הדבר הזה. לאדם יש דברים בתוך תוכו, אלו יכולים להיות הרהורים ומחשבות, אלו יכולים להיות מעשים שבסתר שאף אחד לא יודע עליהם, וכאן צריך עבודה מיוחדת. לכן התורה מזהירה אזהרות מיוחדות על עבירות שבסתר.

ומידה טובה גדולה ממידת פורענות. אם אדם בסתר מתגבר, זה קידוש ה'. יש קידוש ה' בסתר, ויש קידוש ה' בגלוי. יוסף קידש שם שמיים בסתר, מה הוא עשה - הוא לא עשה, הוא לא חטא, הוא לא נכשל, וזה לא היה כל כך פשוט לו, היא

התגרתה בו מאוד יותר מאשר כל המכשירים האלו.. היא התגרתה בו והוא ניצח אותה, ולא נכשל והתגבר, אז הוא קידש שם שמים. אבל לכאורה אף אחד לא יודע מזה, איזה מין קידוש שם שמים זה, יש מושג כזה של קידוש שם שמיים בסתר. קידוש שם שמיים, זה כל פעם שאדם מתאמץ לעשות רצון ה'. ככל שזה יותר קשה, זה יותר קידוש שם שמיים. לכן הדוגמה לקידוש שם שמים בסתר היא מיוסף שהתאמץ מאד, ובזה קידש שם שמים בסתר. זאת אומרת, כגודל החומרא של העבירות בסתר, כהנה וכהנה גודל הזכויות של האדם שמתגבר בסתר ולא נכשל.

”אשר יקים את התורה הזאת” – דרישה לכל אחד

והסיום: ”אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יִקִּים אֶת דְּבַרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן”. הרמב”ן מביא מדרשים מה הפירוש ‘אשר לא יקים’. אפשר להבין בפשטות יש כאן דיבור כללי על כלל התורה. והמדרש אומר, מי שמגביה את התורה זה מקים את התורה. ויש עוד מדרש, שמי שיכול להקים את התורה בישראל. המנהיגים של ישראל, הרבנים, תלמידי החכמים שיש להם השפעה והם צריכים להקים את התורה, ולא רק המנהיגים, אלא כל אחד שיש לו יכולת להשפיע ולהקים את התורה, הוא מחויב להקים את התורה. יש בזה גם פירוש מי שיכול להחזיק תלמידי חכמים, להחזיק בני תורה, הוא מקים את דברי התורה. הוא עצמו לא לומד, אבל הוא מקים, זה דבר גדול. אם הוא לומד ומקים, עוד יותר טוב. אנחנו לומדים מכאן, שאדם צריך לדעת לא רק לחשוב על עצמו, איך אני יותר מתוקן, ויותר שלם ויותר עובד ה’, אלא גם להקים את התורה. כל אחד מחויב ויש לו תפקיד, כמה שאפשר להיות משפיע שהתורה תופיע בישראל. ואלו יאמר אדם מה אני ומי אני, כל אחד יכול משהו לעשות לא רק לעצמו, אלא גם לאחרים לסביבה שלו. בתוך בית המדרש, בחברותא מחזקים אחד את השני, בשיעור מחזקים אחד את השני. כל החיזוקים הם בחינת להקים את התורה. ועל זה כמובן יש ברכה גדולה. ‘ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת’.

מדוע התוכחה לא מסתיימת בנחמה

אנחנו מגיעים לתוכחה והתוכחה לא מסתיימת בטוב כמו שמסתיימת בפרשת בחוקותי. נשאל על כך הרדב"ז, רבי דוד בן זמרה, שהיה לפני כחמש מאות שנה במצרים ואחר כך בירושלים, מענקי הדור, למה התוכחה הזאת לא מסתיימת בנחמה, והוא עונה שלושה תירוצים.

א. וזה מוזכר גם בזוהר חדש, שהתוכחה מבטאת שהקב"ה מאוד אוהב את ישראל והוא כמו אבא שמאיים על בנו שאם לא תהיה בסדר יהיה כך וכך, והוא צווח עליו בקולי קולות אבל הוא אוהב אותו, והוא רק רוצה שהוא ילך בדרך נכונה ולא יסטה מן הדרך, ולכן מאיים עליו ומרים את קולו ודורש ממנו והכול מאהבה. הקב"ה בכלל לא רוצה להעניש את ישראל. כל מטרת התוכחה הזאת, היא כדי שישראל ישמרו על דרכם הנכונה. ובתוך הדברים אומר הזוהר, שיש רמז שאין הכוונה לקיים את הדברים. כפי שכתוב "גַם כָּל חָלִי וְכָל מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כָּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעֲלֶם ה' עִלְיָךְ עַד הַשְּׁמַדֶּךָ" (דברים כח, סא) כתוב 'יעלם' ולא 'יעלה', הוא יעלים את הדברים ולא יעשה אותם. כל חולי כל מכה שלא כתובים בתורה שזה משהו עוד יותר חמור, כבר אמר את כל הדברים הנוראים ויש עוד יותר נורא, אבל הכול יעלם ה' אלקיך עד השמדך, הקב"ה הבטיח כמה פעמים שהוא לא ישמיד את ישראל. זה מובטח, זה לא יהיה, כי הוא **יעלים** ולא יעשה את הדברים הללו, הוא יעלים ויסלק אותם.

ב. בתוכחה נזכר שם הויה. שם הויה זה מידת הרחמים, שם אלוקים זה מידת הדין. לכאורה תוכחה צריכים להגיד בשם של מידת הדין ולא בשם של מידת הרחמים, ואף על פי כן כתוב כאן שם הויה, "יִוָּלְךָ ה' אֶתְךָ וְאֶת מְלִכְךָ" (דברים כח, לו) הכול במידת הרחמים, כלומר הקב"ה המתיק את התוכחה הזאת שעניינה למנוע מאיתנו

לחטוא ולקלקל, לכן גם אין צורך לסיים דווקא בנחמה. זה דיוק מאוד יפה, אם מותר לי להגיד ציון על הרדב"ז..

ג. הסבר שלישי, וזה גם הרמב"ן אומר, שהתוכחה לא נגמרה בפרשת כי תבוא, אלא היא ממשיכה לפרשת ניצבים ובסוף כתוב: "וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל לְבַבְךָ" וגו' (דברים ל, א) "וְיָשֶׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרַחֲמֶיךָ וְיָשֶׁב וְקִבְּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים" (שם פסו' ג) "וְנָתַן ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת כָּל הָאֲלוֹת הָאֵלֶּה עַל אִיבֶיךָ וְעַל שְׁנְאֶיךָ אֲשֶׁר רָדְפוּךָ" (שם פס' ז). זה הסיום של התוכחה, וזה סיום חיובי, סיום של נחמה.

הכנה ליום הדין – סנגוריה על הדור

הרמב"ם בפרק ג' מהלכות תשובה (הלכה ג) אומר:

"כשם ששוקלים עוונות אדם וזכויותיו בשעת מיתתו, כך בכל שנה ושנה שוקלים עוונות כל אחד ואחד מבאי עולם עם זכויותיו ביום טוב של ראש השנה, מי שנמצא צדיק נחתם לחיים, מי שנמצא רשע נחתם למיתה, והבינוני תולים אותו עד יום הכיפורים אם עשה תשובה נחתם לחיים ואם לאו נחתם למיתה".

ראש השנה הוא יום הדין. ומקודם אומר הרמב"ם שיום הדין הוא לא רק פרטי של כל אחד ואחד, אלא גם יום הדין של כל ציבור וציבור, וכל מדינה ומדינה "וכן מדינה אם היו זכויות יושביה מרובות על עוונותיהן הרי זו צדקת (שם הלכה א).

זאת אומרת, הדין הוא גם אישי על כל אחד ואחד וגם על הכלל כולו. ואם כל אחד שייך לכלל כולו, אם הכלל נפגע, כולם נפגעים, ואם הכלל זוכה, כולם זוכים. מה קורה כשיש חלק מהציבור שהוא טוב וחלק מהציבור הוא לא טוב, ויש מחלוקת גדולה מאוד בין חלקי הציבור. חלק מהציבור רוצה תורה מצוות וקדושה ויש כאלה שלא, וכולם נידונים ביחד. אנחנו לא יכולים להגיד שאנחנו רוצים לעשות חלוקה, ושאנחנו לא אחראים על אלו שלא רוצים לשמור תורה ומצוות,

על אלה שמתנגדים ומפריעים שיש להם שאיפות אחרות - זה לא עובד, כי הקב"ה דן את כל המדינה ביחד. העם כולו נידון ביחד, ואפילו כל העולם כולו נידון ביחד. אז אם אנחנו נגיד, אנחנו בסדר, אבל מה אנחנו יכולים לעשות, אחרים הם לא זכאים, אנחנו לא יכולים לומר נלמד זכויות על מי שאנחנו יודעים ללמד עליו זכויות, ונלמד חובות על מי שאנחנו חושבים שצריך ללמד עליהם חובות - כי כולם כולנו ציבור אחד.

אומר המסילת ישרים בפרק יט, שמדרגת החסיד זה מי שמלמד זכויות על הדור. על הדור זה כולל כל המדרגות. כולל כאלה שיש בהם טעם וריח וכולל כאלה שאין בהם לא טעם ולא ריח, והחסיד מלמד זכות על הדור, הוא מתפלל על הדור ומסגור על הדור. אז איך אנחנו יכולים לסגור על הרחוקים - צריך לעבוד על זה. זה התפקיד של החסיד. וזה התפקיד שלנו ערב ראש השנה לבוא וללמד זכויות על כל חלקי האומה. ואולי אנחנו נגיד עליהם שגם אלה שמתווכחים איתנו והם לוחמים בכל הדברים הטובים שאנחנו רוצים לעשות, שהם עושים את זה כי הם חושבים שיותר נכון ללכת בדרך שלהם. שהם עושים את זה לשם שמיים, הם רוצים את טובת ישראל, הם חושבים שזה מה שנכון לעם ישראל. יש כאלה שחושבים שאם אנחנו לא נהיה ביהודה ושומרון, ואנחנו נמצא את הדרך איך לחלק את הארץ, אז מדינת ישראל תהיה המדינה של העם היהודי ולא מעורבת עם גויים, וגם יהיה שלום, ואנחנו נוכל לפרוח והכול יהיה ממש לטובה, וצריך פעם אחת ולתמיד לפתור את הבעיה הזאת של המלחמה שבין ישראל לבין הערבים, וזה ממש לטובת עם ישראל. הם חושבים שכדי לשמור על עם ישראל ולא מעורב עם השכנים שלנו צריך לוותר על חלקים מהארץ. האם יכול להיות שזה צודק - בעינינו לא. אבל ככה הם חושבים.

הייתה לי פעם שיחה עם אחד מהקצה של הקצה של השמאל, והוא אומר לי: אני אוהב מאוד את ארץ ישראל, אני מכיר כאן כל הר וכל גבעה, אני לחמתי פה, אבל אני אומר לך, אנחנו מוכרחים לעשות את החלוקה הזאת. אנחנו לא יכולים להתערב עם הערבים, אנחנו חייבים שהיהודים יחיו במדינה יהודית, ואנחנו לא יכולים להמשיך את המלחמה המתמדת הזאת בלי סוף, שגובה הרוגים ופצועים,

נוותר על חלקים מהארץ, לצערנו, אבל אין לנו ברירה, וזה יהיה ממש לטובה, למה אנחנו צריכים את כל המלחמות והאבדות בנפש, יותר חשוב לשמור על הנפש מאשר על הקרקע.

אנחנו לא חושבים שהוא צודק, אבל הוא אומר שמחשבותיו ורצונותיו הם באמת לטובת עם ישראל, והוא גם נגד שחיתות ועוולות ושואף להרבה דברים וטובת עם ישראל לנגד עיניו. זאת אומרת, אנחנו צריכים לחפש את הכוונה הטובה. לא צריכים להגיד על הדברים השליליים שהם טובים, אבל אפשר לחפש את הנקודות הטובות שיש גם באנשים שנראה לנו שמתנהגים באופן שלילי ויש להם השקפות שליליות. החסיד מלמד זכות על הדור, לא על הצדיקים. על הצדיקים, לא רק החסיד מלמד, כל אחד יכול ללמד זכות עליהם, אבל החסיד מלמד זכות על כל הדור. אם אנחנו מלמדים חובות על חלקים מהאומה, אנחנו מגיעים לראש השנה כשמצבנו קשה מאוד. אם אנחנו מלמדים זכויות, אז הקב"ה דן לטובה, הוא רואה שיש הרבה סניגורים שמלמדים זכות. זה קשה, כי אנחנו במאבק, אבל מצד שני כולנו באים יחד עכשיו לפני ריבונו של עולם. אין לנו ברירה, אנחנו צריכים לדעת איך לחפש זכויות, לא להצדיק את הדברים השליליים, זה לא נכון, אבל לחפש איך יש כאן צדדים טובים וללמד זכות.

הדן לכף זכות – משמים דנים אותו לכף זכות

הלימוד זכות הוא לא רק באופן כללי כדי שעם ישראל יזכה בדין לטובה, שזה העיקר כמובן. אלא זו גם הכנה של כל אחד ליום הדין. יש כלל שהקב"ה נוהג מידה כנגד מידה, כשאדם מסנגר על אחרים, הקב"ה מסנגר עליו. אם אדם מוחל לאחרים שפגעו בו, אז הקב"ה מוחל לו. כמו שהגמרא במסכת ראש השנה (יז.) מביאה סיפור על אדם שהיה חולה ובזכות שהוא היה מוחל ולא מקפיד על אחרים, גם הקב"ה לא הקפיד אתו. אז אחת מהדרכים בערב ראש השנה כדי לזכות בדין, היא להיות אדם מוחל על עלבונו, ולהיות מלמד זכות על אחרים. כפי שהזכרנו, במציאות הנוכחית היום זה לא כל כך קל, אבל זה הכרחי, כך אנחנו

נזכה שהקב"ה ידון את כולנו כציבור לטובה ולברכה, נזכה להתקדם בגאולה, עם ישראל כולו יחד יתעלה ויתקדם, והקב"ה ידון אותנו כולנו לטובה שנתגבר על אויבינו, נהיה סנגורים, וזה יוסיף עוד משקל להחלטה האלוקית לטובה ולברכה בעזרת ה' יתברך.

